

Avstrijski vojni dolgovi.

Vojni stroški za avstro-ogrsko monarhijo so znašali do konca leta 1916 okroglo 42 milijard kron. Računa se zdaj, ko se je vse podražilo, na 2 milijardi prirastka na mesec. Denimo, da bo vojska še eno leto; potemtakem bi imeli 24 milijard več, torej vsega skupaj 66 milijard. Nemci štejejo za sebe okroglo 84 milijard kron s koncem sedanjega l. 1917.

Svojih vojnih stroškov imamo z vojnimi posojili dozdaj pokritih okroglo 26 milijard in pol; nepokritih ostane torej še 15 in pol milijard. Recimo kar tu; čim več vojnih stroškov se pokrije z vojnimi posojili, tem bolje. Od vojnih posojil bo pač treba plačevati obresti in skrbeti polagoma za povrnitilo; a za nepokrite dolgove se bo koj ob koncu vojske moralo iskati pokritje in takrat bo skrbi in težav za to več, nego jih je sedaj. Naš finančni minister je izrekel to-le: „Kakor se da naprej videti, se ne bomo mogli izogniti davku, ki bo poplačal en del tistih državnih dolgov, kateri so narasli v vojski. Ta reč bo posebno trda in težavna. Morali jo pa bomo rešiti.“ S tem je mislil takozvani premoženjski davek. Vsakdo bo moral od svojega premoženja nekaj odstopiti državi in sicer, kdor ima denar, v denarju; kdor ima posestvo, tudi v denarju sorazmerno z vrednostjo posestva. Misli se, da se bo moralo premoženjskega davka plačati 10 odstotkov stopnjevalno do 25 od premoženja. Plačati se bo moralo v kratki dobi, kakor menijo, v dobi petih let. — Kajpada majhno premoženje v denarju in na posestvu ne sme biti obdačeno.

Kak nauk naj povzamemo iz tega? Popolnoma gotovo je, da bo sedanja množina denarja po vojski silno padla. Poleg premoženjskega davka, ki bo vzel milijarde in milijarde iz prometa in jih izročil državi, ki jih bo uničila, bo treba, kakor smo že pisali, vse polno naprav in poprav v posameznih gospodarskih, katere zdaj med vojsko počivajo. Denarja bo na vsak način manj, ker odpadejo viri, ki po njih sedaj prihaja med ljudstvo: vojne dobave in razne podpore: preživljenjske, begunske itd. Ostale, oziroma na novo bodo prišle pač invalidne in vdovske in sirotne. Še nekaj naj omenjamo. Ogrska plačuje sedaj nekako tretjino vseh skupnih stroškov. V ti reči se bo treba z Ogrji temeljito pomeniti. Vsak odstotek, ki ga Ogrska več plača, pomeni stotine milijonov. Zato je pa vprašanje pogodbe z Ogrsko zdaj tako važno, da se na noben način ne sme rešiti brez državnega zbora.

Pomnimo tudi to: Množina denarja, ki je zdaj po bankah, hranilnicah in posojilnicah, nas ne sme motiti. Pride mir in z njim čas, ko se bo to naenkrat izpremenilo. Zato je pa zdaj, bolj kot kdaj, dolžnost kmetijskega stanu, da varuje svoje denarne zavode in se jih drži. Samo skupna moč združene k-metskega denarja in drugega denarnega združenstva bo kaj zalegla. Vsako cepljenje te moči bi imelo zlasti za nas Slovence najusodnejše posledice.

Še nekaj o vinskih nakladi.

Onim, ki niso posestniki vinogradov in imajo vino za domačo uporabo, se bo zadačilo vino redoma po tarifu. Le izjemoma, v posebno ozira vrednih slučajih, se bo jim obdačilo vino po dogovoru. Ti izjemni, posebnega ozira vredni slučaji so n. pr., ako kdo rabi veliko vina za domačo pijačo in gre vsled tega pri kletarjenju tudi veliko vina v izgubo.

Posestnikom vinogradov pa se bo vino redoma

Najbolj se mi je smilil mlad, lepo zrasel stotnik 27. pešpolka, katerega je na pol prinesel, napol privlekel njegov sluga. Obraz je imel omotan z žepno ruto, katere se je držala gosto strta kri. Odmotal sem mu jednostavno obvezo. Od šrapnela zdrobljena spodnja čeljust se je pobesila navzdol. Ranjenec je za razjokati mlo pogledal in mučil se je; rad bi mi nekaj povedal. Glase je bruhal iz sebe, a bil so podobni pretrganemu lajanju, ne človeški govorici. A ponudil sem mu papir in svinčnik. Tresoče je napisal:

„Vode!“

Ponujane pijače siromak niti piti ni mogel. — Moral sem si izposoditi pri zdravniku ušesno brizgalnico. Velika muka je bila, predno sem mu po kapljicah vsaj nekoliko pogasil pekočo žejo. Obvezal ga sem, kolikor se je dalo, vendar dvomim, da je kedaj okrevail.

Do bele zore sem opravljal samaritansko službo. Po vseh grajskih sobah je ležalo ali čepelo polno ranjencev. Usmilili so se mi ti ljudje, ker so trpeli žejo; mlakužaste tamošnje vode se jim nisem upal ponuditi.

V župnišče sem stopil in prosil za božjo voljo odpomoči. Mlad, prijazno usmiljeni župnik mi je zagotovil, da donese čaja in mleka. Držal je natanko čisto besedo. Za nekaj časa so se pojavile na grajskem pragu tri mladolične dame z obsežnimi vrči v rokah. Vse je vrela k njim, vsak je hotel pokusiti med prvimi hladilne pijače. Pri pogledu na to žejno množico so se dobrosrčne dame na glas razsolzile. Preril sem se med ranjence in jih s silo uvrstil tako, da je pil vsak, nobeden preveč, a vsak nekaj.

zadačilo po dogovoru, ako za letos naznani vsaj do 1. marca pri svoji občini ono množino vina, ki ga namerava spiti doma. S tem se da vinogradnikom možnost, da natanko določijo, koliko vina bo slo s kletarjenjem v izgubo in da se pri dogovoru ta množina že vnaprej izloči od obdačenja.

Izguba pri kletarjenju.

Ker uredniki nimamo vinskih kleti in vina, za to iz lastne izkušnje ne moremo reči, koliko vina gre pri kletarjenju na leto v izgubo. A vprašali smo nekatero kletarje in ti so nam dali podatke, ki jih navajamo. Ako ti podatki niso pravilni, prosimo, da se nas opozori na napake. Mi jih bomo priobčili in s tem dosegli, da se bo pri zadačenju po dogovoru povsod postopalo enotno.

Vino se mora trikrat pretočiti. Pri prvem pretakanju gre na drožah in vsled razpršenja v izgubo od polovnjaka približno 15 l, pri drugem 10 l, pri tretjem 5 l. Na kalnem vinu pride pri polovnjaku v izgubo okoli 30 l, od katerih pa se da nekaj viničarju, okoli 5 l pa je prave izgube. Zraven se lahko računi pri polovnjaku 10—15 l za dolivanje, t. j. vsušenje, torej gre 10 do 15 l v izgubo. Vse izgube na leto pri polovnjaku bi bilo torej približno 50 l. Ta množina bi se torej pri obdačenju na dogovor naj ne obdačila.

Še enkrat povdarjamo, da prosimo za popravek, ako naši računi niso pravilni.

Polovično obdačenje.

Polovično se obdači posestnikom vinogradov ono vino, ki ga rabijo za se, za svoje prijatelje, za člane svoje družine, za hlapce, dekle, kosce, mlatiče, orače, žanjice, drvarje, domače rokodelce, za delavce v vinogradu in v kleti, sploh za vse osebe, ki delajo v vinogradu ali na posestvih, ki tvorijo z vinogradom skupno enoten gospodarski obrat.

N. pr.: Posestnik pri Sv. Križu na Murskem polju ima vinograd v Mursčaku, vsako posestvo je torej v drugi občini, vendar tvorita posestvo pri Sv. Križu in vinograd v Mursčaku enoten gospodarski obrat, torej ima posestnik pravico dajati delavcem na posestvu pri Sv. Križu polovično obdačeno vino.

N. pr.: Admontski samostan ima vinograde v Slovenskih goricah, na Gornjem Stajerskem pa poseben gozdarski obrat s številnimi drvarji. Ta gozdarski obrat ne tvori z vinogradom v Slovenskih goricah enotnega gospodarskega obrača, torej bo moral samostan svoje lastno vino, ki ga rabi za svoje drvarje na Gornjem Stajerskem, dati celotno in ne polovično obdačiti, to se pravi, 1 hl po 9.50 K in ne po 4.75 K.

Vplačevanje dogovorne naklade.

Vsaka po dogovoru določena naklada se bode morala plačevati na odredbo deželne odbora vnaprej ali polletno ali četrtletno. Ako kdo misli, da se mu godi krivica, se mora obrniti s pritožbo in prošnjo za odpomoč na deželni odbor.

Pikolit, sadni mošt.

Sadni mošt, pikolit in vse, kar ni vino od vinskih trte, ne spada pod vinsko naklado in se torej ne obdači. Toda sodi, v katerih se nahaja pikolit in sovrstne pijače, morajo imeti napravljen dobro viden, razločen križ na sprednji strani ter zapisano ime pijače, ime, kakoršno je v istih krajih za take pijače v navadi.

Vprašanja in odgovori.

1. Vprašanje: Napovedal sem, da bom tri polo-

Med delitvijo čaja in mleka so se ne daleč od mesta bobneče oglasili topovi, da se je kar potreslo debelo zidovje. Naenkrat se dvigne na dvorišču hrup. Pokati je začelo iz pušk in glasno vpitje: mešalo med prasket vedno gostejše padajočih strelcev. Zenske so prestrašene viknile in jo ubrale proti hodu. Ranjenci so se plaho spogledali; zazibalo se med njimi, vse je rilo, se suvalo in gnječilo proti vratom, na prosto. Po gradu je zaoril obupen krik: „Kozaki! Kozaki so tu!“

Na ta klic so ranjenci s prestreljenimi nogami se stokaje dvignili in lazili po vseh štirih iz sobe v sobo, iskaje izhoda. Z vso močjo sem se postavil jaz pred vrata in vpil nad obupano množico, naj se pomiri, saj smo vendar za debelimi stenami pred krogami najbolj varni. Splašene, zbegane reve so poklekale pred me, mi objemale kolena ter prosile, naj jih ščitim, naj jih ne predam krvoločnim kozakom, ki bi jim golovo iztaknili oči.

Po gradu krik in vik, zunaj po dvorišču pekel strelcev. Po zraku je zadržalo glasno ropotanje propelerja. Ta meni dobro znani ropot mi je vzel trenutno osuplost in pogodil sem pravo kričoč: „Saj ni kozakov, ampak le aeroplan drči go-

po zraku, v razburjenosti streljajo nanj.“

Še nekaj mučnih trenutkov, od vseh strani bodeče plahi pogledi in usodepolni strelji so ponehali. To je bil sedaj globok odih iz sro nas vseh, znak rešitve iz smrtnega strahu. Kot bi posinilo solnce na slano, odtalili so se groze obrazi ranjencev, vsak se je pomirjen potegnil v svoj kot.

Avstrijski aeroplan je drčal nad gradom. Se nitetni četovodja je zaukazal moštvo na dvorišču, d-

vnjake rabil za domačo pijačo in sem plačal za nje tudi naklado. Pozneje pa sem se odločil, da se bom en polovnjak prodal. Ali dobim naklado nazaj? Odgovor: Doklado dobiš za prodani polovnjak nazaj, a naznaniti treba dacarju, da si ga prodal in imenovati ime kupca. Obratno pa moraš tudi naznaniti vino, ki si ga najprej odločil in naznanil za prodajo, ako ga pozneje določiš za domačo pijačo; to se ti bo naknadno obdačilo.

2. Vprašanje: V zadevi naklade za vino prosim naslednjega pojasniti: Ako bi kdo prijavil 1000 l vina za domačo potrebo, 2000 l pa za prodajo, ali potem teh 2000 l mora tekom leta prodati? Kaj pa, če to ni mogoče, ali če bi ga za domačo potrebo več potreboval? Odgovor: Onih 2000 l ni treba tekom leta prodati, ampak lahko ležijo, neobdačeni seveda, naprej v kleti. Če bi ga pa sploh ne mogel prodati, potem ga bo ali sam izpil ali ga za kajsi bodi doma uporabil. V tem slučaju plača polovično naklado. Če bi ga za domačo rabo več potreboval, potem pač toliko, kolikor ga več potrebuje, naznani dacarju, da mu odmeri naklado.

3. Vprašanje: Imam vinograd na Hrvaškem ob stajerski meji. Vino sem v jeseni zapeljal v klet na Stajersko. Ali moram tudi plačati deželno naklado? Moj sosed pa je svoje vino, ki ga je pridelal v vinogradu na Stajerskem, zapeljal k svoji viničariji na Hrvaško, odkoder ga potem v manjših sodčkih spravila na Stajersko, kakor ga pač rabi za lastno potrebo. Ali bo tudi sosed moral plačati davek? Odgovor: Hrvaško vino, ki ste ga pripeljali v svojo klet na Stajerskem, bo obdačeno, kolikor ga določite za domačo pijačo. Vaš sosed bo moral vsako vino, ki ga prinese iz svoje hrvaške kleti na Stajersko za svojo domačo uporabo, naznaniti in dati obdačiti.

4. Vprašanje: Prosim, da mi odgovorite na sledečo vprašanje: Jaz imam navado, da od vsakega letnika shranim za piti 300 l vina. Ali bom moral vsako leto plačevati deželne naklade tudi od starega vina, t. j. od tistega, od katerega sem že enkrat plačal naklade? Odgovor: Vino, ki je že bilo enkrat zadačeno, se ne obdači več. Letos seveda boste morali tudi staro vino, določeno za domačo pijačo, obdačiti.

Naše žrtve za domovino.

Zalostna novica je ranila srce materi in štirim sestram, ko so dobile poročilo od č. g. vojnega kurata, da je zadela italijanska krogla pridnega in poštenega mladeniča Janeza Meglič iz Zabovec pri Ptujju. Žrtvoval je svoje življenje v 28. letu za domovino in cesarja. Mnogo lepih pozdravov je pošiljal domov; tolažil je svojo zalostno mater in sestre. Močno si je želel obiskati svoje domače, a želja se mu ni izpolnila. Bog ga je prej poklical k sebi in ga preselil v večno domovino, kjer ni trpljenja in ne grmenja topov. Bog daj, da bi se enkrat skupaj veselili nad zvezdami!

Od Sv. Jurija ob Pesnici poročajo: Naše vojne žrtve vedno močneje naraščajo. Čermenek Franc iz Gornje-Pesnice je od granate zadet padel v Dornbergu pri Gorici. Mizar Tertinek Maks je decembra umrl v dunajski bolnišnici. Janez Herman, sin župniškega viničarja, je padel kmalu po vrnitvi z dopusta blizu mesta Asiago. Pri Bžežanih je padel Avgust Trabos. Ob Soči je našel junaško smrt Ant. Kager s Pesnice. Že dne 24. junija pa je pri Folgariji padel tu rojeni Frid. Lešnik, hlapec v Selnici. Izve se tudi, da je Anton Bauer, posestnik na Vrhovcih, ki je bil vjet v Pzemislju, čez 5 mesecev v Rusiji umrl. Kolikor se je dozdaj izvedelo, je bilo od

je streljalo. S tem je zakrivil občno paniko, ki se bila lahko v gnječih med vrati hudo osvetila.

Se predpoldne je priropotalo pred grad 60 rusinskih „išta hajta“ vozčkov. Vse ranjence, ki niso mogli hoditi, smo naložili na te uprege in od so se proti Lvovu v bolnišnice. Grad je bil sedaj za pet prazen, le vzduh po steti človeški krvi se je neprijetno valil po s slamo natlačenih sobanah. Dela ni bilo nobenega; oči so me zasrbele od prečute noči, zazdehalo se mi je na široko in menil sem: Januš, popravi si nekoliko od bedenja razmetane ude s spijem. Sanitejem sem se naročil, naj me pokličejo v slučaju potrebe in podal sem se na obhod po gradu. Iztaknil sem sobo s posteljo, si sezul samo čevl, zasluženo sladko zahrjavsal. Sanjal nisem nič, pa spal, kot bi me angeli zazibali, dolgo do večera.

Peketanje konjskih kopit, hripavo zategnjene klci in par strelcev iz bližine mi je pretreslo uspane živce, da sem se zavedel, kje da sem. Bliskoma sem hušknil iz postelje, pograbil čevlje v roko in jo ubral proti izhodu na razgled, če zopet kako teslo nepotrebno ne poka v zrak. Grajski hodniki so bili vsi prazni, dvor istotako, nikjer žive duše. Solnce je bilo že zatono.

Vmraku in v popolni samoti so mi zagomazeli mravljinči strahu po hrbtu. Konjska kopita so zapeketala v naglem diru po cesti. Moje oči so prestrašeno uzrle doslej neznane snižarje — kozake! Trenutnega strahu, ki me je bliskoma preletel, ni mogoče popisati. Saj sem z lastnimi očmi gledal divjake, o katerih se je tedaj govorilo, da celo mrtvim iztikajo oči!

(Dalje prihi.)